

„Primorec“ izhaja vsakih štirinajst dni kot priloga „Soči“ brezplačno; drugače stane po pošti ali na dom pošiljan za celo leto 80 kr.; za tuje države več poštne stroški. „Soča“ z „Gosp. Listom“ in „Primorcem“ stane na leto 4 gld. 40 kr. — Uredništvo in upravnništvo je v Tržni ulici (Mercato) 12, II.

Primorec

Domači oglasi sprejemajo se le iz narodnih krogov. Plačujejo se: za šesterostopno petitvrsto enkrat 5 kr., dvakrat 9 kr., trikrat 12 kr., večkrat po pogodbi. Vsa plačila vrše se naprej. — Posamične številke se prodajajo po 2 kr. — Rokopisi se ne vračajo.

Kmetijske razmere na Kanalskem.

(Govoril pri voilnem shodu v Kanalu g. Miha Zega naduč. v Kanalu).
(Konec).

II. Svilarstvo.

Jako važen pridelek, ki je pred leti prinašal krasne dohodke naši deželi sploh, dajala je sviloreja, ki se pa dandanes skoro več ne izplača, takó, da jo kmetovalci polagoma opusté, ako jim ne bode od kje pomoči. Kriva temu je nerazmerno nizka cena, ki je nastala morebiti vsled splošne manjše porabe svile ali pa vsled zveze svilenih veletržcev; temu se pridružujejo tudi razne bolezni sviloprejk, ki zahtevajo pravilno in umno rejo, bolezni listja, visoka cena listja, ki prihaja od tod, da hoče vsak rediti več sviloprejk, nego ima lastnega listja.

III. Vinarstvo in sadjarstvo.

Kadar slišijo naši stareji možje govoriti o vinskih in drugih pridelkih pred 30—50 leti, tedaj se jim zaiskré oči veselja; pa kaj bi se ne, saj so bila to leta, ko se je po naši dolini cedilo tako rekoč „mleko in med“. Davščin ni bilo skoro nikakih, a raznih darov božjih v obilici, kakor so si le sami želeli, vrh tega pa so jih obiskovali kupci od vseh strani; in četudi so prodajali vino in druge pridelke skoro zastonj, ni jim tako kmalu zmanjkalo ne drobiža ne šmarnih petic in trdih tolarjev! Toda časi so se polagoma spremenili in sreče koló se je zasukalo na drugo stran. Ko je trtna bolezen bila uničila bližnjim Furlanom in drugim deželanom pridelek, pričeli so neutrudno žveplati trte, dokler jim niso začele zopet roditi; ko se je pa pri nas pokazala tista bela moka na grozdju, ki je leto za letom vedno bolj kratila pridelek našim trtam, dokler ga ni popolnoma uničila, tedaj premnogi, skoro bi rekel vsi, niso hoteli ničesa vedeti o žveplu, marveč metali so vso krivdo le na — ljubega — Boga. Drugod je škoda že izpametovala ljudi, pri nas smo, žalibog, še le v začetku poboljšanja, in če tudi smo v zadnjem času zeló napredovali, manjka nam vendar za naš vinski in sadni pridelek kupcev, kajti drugi so nas prehiteli v napredku in potegnili jih na svojo stran. Takó se nam včasih pripeti, da moramo vse obilne vinske, posebno pa sadne pridelke prodati za slepo ceno.

Čenjeni gospodje poslanci! Gotovo je vsakemu se v živem spominu zadnja „Kmetijska in gozdarska razstava“ v Gorici l. 1891. Te raztave udeležili so se nekateri posestniki s Kanalskega zasebno, a jaz in moji gg. tovariši priredili smo pa skupno razstavo kanalskih pridelkov: grozdja, sadja, raznih kmetijskih pridelkov — in za kurjožiteto jako okusno figo, dozorelo vrh Kálskega hriba. In kaka je bila ta zbirka! Jasno je bilo spoznati

iz nje, kako mnogovrstnega sadja — in najkрасnejšega — rodi naš okraj; kajti razstavili smo bili nad 100 vrst jabolk in nad 80 vrst hrušek, grozdja pa vseh vrst, kar ga trta rodi pri nas. Ko je potem določenega dne obiskal razstavo njen pokrovitelj, Njegova c. in kr. Visokost prejasni nadvojvoda Karol Ludovik, predstavil mu je našo zbirko podpredsednik razstavnega odbora, g. Iyan Bolle, z besedami: „Vaša cesarska in kraljevska Visokost! To je sadje iz kanalskega okraja, kateri je božja previdnost nalašč ustvarila za sadjerejo!“

Minila je razstava, vrnili smo se zadovoljni na svoj dom, kajti kanalsko sadje, in posebno tudi naša zbirka, bilo je odlikovano. Marsikdo je pričakoval, da bodo zdaj razni kupci iz ptujih dežel, ki so si gotovo ogledali naše odlikovano sadje, kar vrel v našo dolino, pa — zmotil se je britko, ostalo je vse pri starem. Neki veletržec s sadjem mi je opomnil: „Res, krasno in izvrstno sadje rodi Vaš okraj! Toda, ako želite privabiti kupce v deželo, morajo se vsi vaši posestniki poprijeti umne sadjereje, in gojiti ne smete celo trumo različnih vrst sadja, ampak malo vrst izberite si, te naj bodo povsem izvrstne in te gojite tako, da jih pridelate v veliki množini — cele vagone — in kupcev se vam ne bode manjkalo!“

Častiti volilci in posestniki! Iz rečenega lahko razvidite, da čaka našo lepo dolino še zlata prihodnost; ne hodite torej po svetu iskat kruha, ampak obdelujte, krasno domačo grudo z ljubeznijo in veseljem, kajti tú imate Ameriko! Ker pa je vsak posameznik, in naj si bode še tako premožen in imovit, prešibak in nezmožen, da bi vse to izvršil sam, združite se in skupno lotite se pogumno in zaupljivo dela, saj delate edino le za svoj blagor in za blagor svojih otrok, in pomnite, da kdor si pomaga sam, temu pomaga tudi Bog! Gospod poslanec dal nam je mnogo upanja, da dobimo toliko zaželjeno železnico. Skrbite torej, da vas najde železnica, kedar pridrdra, pripravljene; kajti železnica sama vam ne prinese blagostanja. Ako boste pa le s strani gledali, tedaj vam lahko nastane gorje; kajti z železnico pridejo v deželo bistri ptujci, pridejo tudi Židje: ti bi vam utegnili pokupiti vašo zemljo in oni bodo potem vaši gospodarji in vi njih hlapci na lastni zemlji! Zatorej vas pa vabim, častiti posestniki, pristopite vsi k našemu „vinarskemu in sadjarskemu društvu“, katero ustanovimo tú v Kanalu za svoj okraj. Tam se bomo skupno posvetovali in z združnimi močmi delali za svojo skupno blaginjo! (Dobro! živio!)

Goriške novice.

„Slogini“ zavodi se morajo zopet pomnožiti z novim šolskim letom. Otrok je če-

dalje več; že zdaj je učencev in učenk za šest šolskih razredov. — Odbor je uvaževal to okolnost in šolo razširil še za en razred, da bo zanaprej šest razredov. Pa porekó, da v Gorici ni Slovencev! — Tudi nova učiteljska moč je že pridobljena, namreč g. ca Irma Klavžarjeva, ki je službovala eno leto v Št. Andrežu v popolno zadovoljnost svojih predstojnikov. — „Slogini“ zavodi štejejo že doslej enega učitelja-voditelja, pet učiteljic, dve vrtnarici in eno suplentnjo, torej v vsem skupaj devet oseb. To je že lepo število, ki dela društvu čast. — In vendar se dobé ljudje, ki se drznejo jezik stegovati proti temu društvu! Naj pokažejo kako drugo daleč na okrog, ki bi se moglo ponašati s toliko delavnostjo! — V kratkem bomo mogli naznaniti še neko drugo prav veselo novico iz tega društva.

Nadaljevalna šola za obrtne učence.

— Znan je boj za tako slovensko šolo v zadnjem zasedanju deželnega zbora goriškega. Lahki nam je ne privoščijo, dasi jo oni imajo že od l. 1885. in dobivajo od države, dežele in kupčijske zbornice po 1000 gld. za njeno vzdrževanje. — Ali političko društvo „Sloga“, ki je sprožilo to uprašanje, se ni dalo oplasiti; sklenilo je, napeti vse svoje moči, da bi šola že delovala ob prihodnjem zasedanju deželnega zbora, da ne bodo mogli zopet reči, saj o potrebi take šole ni še nikakega dokaza itd. Društvo „Sloga“ je sestavilo načrte in urnike za tako šolo ter podalo ministertvu prošnjo za dovoljenje. Čujemo, da s prihodnjim šolskim letom utegne šola že začeti poslovati. Prostore dobí v novem poslopiju „Sloginih“ zavodov; vsa potrebna oprava je že naročena. — S to šolo je naredila „Sloga“ velik korak naprej v življenju goriških Slovencev.

Čč. oo. kapucini so tudi prišli v zameru pri goriških židih, ki se zbirajo za krivonosno urednico našega bratca v Pater-nolljevi tiskarni. Naravno, židje niso bili kapucinom še nikoli prijazni! — A čemu so se spravljal v zadnjih dneh v „Corrieru“ na naše čč. oo. kapucine? Evo: zató, ker delé kruh naše sv. vere enako Slovencem, kakor Italijanom. Židje bi hoteli, da bi Slovenci tudi v cerkvi bili povsem brezpravni, potem bi celó hvalili naše duhovnike in redovnike! Za svoje napade na oo. kapucine so si izbrali krinko neke gospé, ki je strahovito žaljena v svojem verskem čustvu, ker — se Slovencem ne godí nikaka krivica v kapucinski cerkvi. Ali čč. oo. kapucini so vzvišeni nad čifutsko jezo in bodo, kakor doslej, delovali tudi zanaprej. — Italijani se nimajo pritoževati v nikakem pogledu, ker v goriških cerkvah se ima do njih razmerno veliko več obzira nego zasluži njih število obiskovalcev. V tem pogledu se strinjajo z dopisnikom v „Primorskem Listu“.

Boj za ljudsko šolo. — Čuje se, da ministerstvo je že odklonilo utok mestnega zastopa goriškega proti sklepu deželnega šolskega sveta, ki je naložil mestnemu šolskemu svetu, da mora ustanoviti štirirazredno slovensko ljudsko šolo v Gorici. Skoro ne verujemo, da bi ministerstvo takó hitro rešilo to zadevo! — Ali tudi v tem slučaju letos se ne bo slovenske šole, ker naši mestni očetje pojdejo dalje do upravnega sodišča. — Nekega dne se bomo morali spraviti na te naše prijatelje v mestni hiši ter povedati, na katere slovenske groše posebno škili ta ali oni, da se bodo naši ljudje znali po tem ravnati.

Dostavek: Doznali smo iz gotovega vira, da z Dunaja ni še prišla nikaka rešitev, ker to skoro tudi ni mogoče, kajti vsa pisma so bila odposlana tje kaj se le pred kakimi osmimi dnevi. Vseh pisem, imenikov, zapisnikov itd. v tej zadevi se je pa nabralo strahovito veliko. — Ali neki drug glas je oplašil naše skrbne mestne očete, da so sklenili, naj gresta župan dr. Venuti in še en član mestnega šolskega sveta na Dunaj, da ondi se ustno pojasnita utok mestnega zastopa proti slovenski šoli.

Govorica ali resnica? — Lani smo ponatisnili uroke, katere sta podala visokor. g. grof Alfred Coronini in naš urednik proti nepotrebnemu razširjevanju laških šol, ko za potrebne slovenske niso hoteli imeti denarja. Deželni šolski svet je ugodil utokom in razveljavil sklepe mestnega zastopa. Tudi letos je sklenil mestni šolski svet, naj se razširijo nekatere šole, a deželni šolski svet je spoznal tako razširjenje za nepotrebno in ga je zató bajé prepovedal. — Prav takó! Ako imajo toliko denarja, naj pohité z ustanovitvijo slovenske šole!

Slučaj, ki ni slučaj! — Novi mestni župan dr. Venuti je nosil pri slavnostnem umeščenju naprsno iglo iz biserjev, ki ima podobo peterorogate italijanske zvezde. Tudi na županovi sliki, katero je dan pozneje prinesel „Corriere“, nosi Venuti to laško zvezdo. — Pomenljivo, kaj ne?! No, ako so taki „slučaji“ po godu znanim merodajnim krogom, zakaj naj bi se mi Slovenci jezili zaradi njih? To bi bilo nespametno! — Največ zaslug za Venutijevo potrjenje ima bajé deželni glavar prevz. g. grof Franc Coronini!!

Irredente ni! — Takó govore na Dunaju nekateri njeni zaščitniki. Ne vemo, ali taki možje citajo irredentovsko glasilo „Eco dell' Alpi Giulia“. Gotovo bi jim šli lasje po koncu, ako imajo le še trohico avstrijskega čuta in spoštovanja do habsburške vladarske hiše! Ta list se sam norčuje z zagovorniki irredentizma in protestuje proti temu, da ga skušajo zatajiti. Dopisniki iz Gorice so posebno glasni in drzni! — Pravijo, da zadnjo številko tega lista so pribili na vrata Coroninijevega gradiča v Št. Petru. Kaj so hoteli dokazati s tem, je jasno. In vendar: Irredente ni! Prosit!

Novo poslopje za pošto in brzojav hoče sezidati tvrška Jakob Marizza v Gorici nasproti gledališča. Podrla bi sedanje slabo poslopje in sezidala palačo po novodobnih zahtevah. V ta namen se vrše pogajanja.

Mestni daci v Gorici se kmalu zopet oddajo na javni dražbi. Za nje se hote pogajali dve italijanski tvrdki, prva iz Milana, druga iz Tolmezza. Ta bi bila lepa,

da bi Lahy nosili naš denar tje čez mejo! Ali ga še ne nosijo dosti?

Tatovi so se zopet pokazali v Gorici; zadnje dni so izvršili več prav drznih tatvin. Vlomili so tudi v hišo prof. Čebularja. Jeden uzmovič je znan oblastijam, a ga ne morejo najti. Pride, vidi, zgrabi in — gre, redarji pa ostanejo z dolgim nosom, kakor se pravi.

Naši domobranci so se zbrali v torek v Gorici, kjer ostanejo kakih 10 dni. Potem pa pojdejo k skupnim vajam na Notranjsko.

Gad je pičil v Mirnu 9-letnega dečka čevljarja Marušiča, ko je pasel kravo v Dolu. Hitra pomoč ga je rešila smrti.

Nov davek. — Naši skrbni mestni očetje v Gorici so sklenili, da je treba razširiti nekatere laške šole, dasi pride na vsak dosedanji razred komaj po 40 otrok. S takim razširjenjem bi pa nastali novi stroški, katere naj bi pokrili z davkom na — dvokolesa ali velocipede. Tak predlog je stavil dr. Marani v zadnji seji mestnega starašinstva. Ta predlog bo zdaj premleval finančni odsek, potem ga sprejme mestni zastop, a najesen ga predložijo v odobrenje deželnemu zboru. — Ako bi se uvel davek na dvokolesa v namen, da bi se razbremenili drugi davkoplačevalci, ne rekli bi ničesa; ali da bodo kolesarji vzdrževali nepotrebne laške šole v Gorici — tega pa že ne!

Novi goriški župan dr. Venuti je predsedoval danes teden prvič seji mestnega zastopa. Seja se je vršila v veliki mestni dvorani, ker so najbrže mislili, da pride pol Gorice gledat in poslušat, kakó prične novi župan izvrševati svojo čast in uživati mast. Ali dvorana je bila prazna! — Dr. Venuti se je spominjal nesrečne smrti nadvojvode Viljema in slavil njegove vrline. Kaj poreče k temu prihodnja „Eco dell' Alpi Giulia“?

Novi pokriti trg na prostoru, kjer je bila razstava, bo polagoma vendarle dogotavljen, kar bo v čast goriškemu mestu. Mestni zastopnik Salvaterra se je pritoževal v zadnji seji, da delo prepočasi napreduje.

Kromberški vodovod. — Poročali smo, da visokor. g. grof Alfred Coronini je ponudil mestnemu zastopu mirno rešitev preporne zadeve, da novo odkrita studenca razdeli med mesto in kromberško občino; grof C. naredi potem na svoje stroške vodovod do kromberške cerkve. — Čujemo, da taka poravnava se bo dala doseči, ker tudi mestni zastop se je že naveličal večnemu pravdanju, če tudi se toži z novci goriških davkoplačevalcev. Ako se to zgodi, dobimo Goričani vendar nekoliko več vode, kajti doslej smo pravi reveži v tem pogledu. Toda stari vodovod treba popraviti!

V obrambo učitelje. — Naš dopisnik iz Renč je pokaral tamošnji učiteljici, ker govorite laški med seboj. Neki drug dopisnik iz Trsta je na to povedal, da se je njegova dekla naučila „il canto del cucù“ od neke druge slovenske učiteljice pod Čavnom. — Na to smo prejeli dva dopisa; enega iz Brji, drugega iz Kamenj. Prvi zagovarja renško učiteljico g.čno S., češ, da je sicer bila laški vzgojena, ali pozneje je spoznala, da je Slovenka, da je celó nabirala za „Slogine“ zavode itd. Mogoče! To bi bilo prav lepó od g.čne S., ali dopisnik iz Renč je vendarle prav imel. Laščina se itak sama prerada usiljuje našim ljudem, zató ni treba, da bi jo še naše učiteljice širile! Upamo, da se to odslej ne bo več godilo; potem bomo zopet

dobri prijatelji! — Drugi dopis je došel iz Kamenj. Ker dopisnik iz Trsta ni menil na Kamenje, zató ga pobliže ne omenjamo.

Sežanski notar dr. Ballaben je že prišel na svoje novo mesto iz Ajdovščine. Čudno, da se naši takó ognjeni nasprotniki naseljujejo na slovenski zemlji!

Romanje na Sv. Goro je zopet postalo prav živahno. Zadnje dni je prišlo silno veliko ljudstva iz Furlanije in iz tržaške okolice.

Občespoštovani vodja svetlogorskega svetišča preč. mons. Leop. Rutar se nahaja še vedno v goriški bolnišnici. Nič ni mu bolje in bati se je, da ne ozdravi več.

Nova maša. — V nedeljo so imeli v Št. Ferjanu novo mašo; daroval jo je č. g. Fr. Klanjšček iz znane narodne rodbine. Domačini so priredili novomašniku po stari navadi primerne slovesnosti.

V Šempasu, 11. avgusta. — Imeli smo danes nenavaden praznik. Natrkavanje in streljanje s topiči je že v soboto opozorilo ljudstvo na slavnost. Danes se je nagostilo ljudstva domačega in iz okolice, kakor največje praznike. Ob 8½ so se začeli zbirati pred župniščem šolarji, belo oblečene deklice, ključarji, starašine in drugi. Zakaj?

Točno ob 9. uri se uredi sprevid. Dva podžupana neseta z vencí nakiteno novo sliko sv. Roka, ob strani z gorečimi svečami belo oblečene deklice, za sliko č. g. župnik z asistenco, za duhovščino pa gg. cerkveni ključarji in g. župan s starašinami. Ko procesija dospe v cerkev, goriški slikar g. Gosar vzdigne sliko in pripne na oltar. Ko je bila slika na svojem mestu, jo župnik slovesno blagoslovi, potem pa, ko pevci odpojejo slavo sv. Roku, stopi na leco in govori o življenju sv. Roka s primernimi opomini.

Krasna šempaska cerkev je s to sliko dobila nov nakit, ki dela čast umetniku, in priča, da je radodarno ljudstvo uneto za lepoto hiše božje.

Dodatek. Dne 13. t. m. so bile volitve volilnih mož dovršene. Sklep volitev je bil v Šempasu.

V nedeljo in ponedeljek je precej zdaten dež namočil suho zemljo in ohladil zrak.

Iz Čepovana, dne 14. avg. — Običajna veselica, katero je priredila „Kat. pol. Čitalnica“ v nedeljo dne 12. t. m. v proslavo Nj. Veličanstva cesarja Frana Josipa, vršila se je v prostorni, klasični dvorani, (v kozoleu, napolnjenem s snopjem rmenega klasja). Udeležba je bila vsestransko številna in odlična. Pričujoči so bili vsi tukajšnji poletičarji in čast. duhovščina in učiteljstvo iz treh sosednjih občin. Posebna hvala gre onim zunanjim gostom, katerih niso ovirala niti slaba pota, niti deževno vreme, da ne bi prisli udeležiti se veselice.

V „Soči“ objavljen spored vršil se je z že znano točnostjo in spretnostjo tako dobro, da se je navzoče razumništvo jako laskavo in pohvalno izrazilo o tako izbornem petju, o šaljivem samogovoru: „Kandidat za deželnega poslanca“, ki je bil uprav sedaj na svojem mestu, in je vzbudil mnogo smeha in veselja, kakor tudi o deklamovalki M. Š., ki je povsem dovršeno igrala svojo nalogo.

Zabavni del, ki je sledil veselici, napravil nam je eden najlepših in prijetnih večerov v Čepovanu, ker zastopani so bili večinoma učeni razumniki. Napitnice, govorjene v slovenskem, hrvaškem in češkem

jeziku so veljale Nj. Veličanstvu presv. cesarju, čast. duhovščini, poletičarjem, in posameznikom. Jako nam je ugajala ona, precej dolga, krasna, v milozvočni, sladki, gladki hrvaščini čast. duhovščini govornica. Kako lepo pač doni slovanska beseda poslušalcu na uho iz ust govornikov, ki imajo jezik v popolni oblasti!

Bratska sloga in vzajemnost, ki je ta dan tako lepo družila svečenstvo in svetno razumništvo, naj bi se nikdar ne ohladila, marveč naj se čedalje bolj širi in utrdi; le tako se bomo uspešno borili proti našim narodnim nasprotnikom!

Gospodom letovičarjem pa, ki nas bodo jeli kmalu zapuščati, kličem: Na svidenje k letu o sorej v Čepovanu!

Dobili smo še drugi dopis o tej veselici, iz katerega podajamo ta-le odstavek:

„Osobito mi je pohvaliti lepo petje. Želeti bi bilo zelo, da bi se gojilo to sredstvo, ki blaži srca in naudušuje mladino in starino, povsod v naši mili domovini tako, kakor tukaj. Pravijo, da se ptiči slavci ustavljajo na Puštalah in ne hodijo naprej v čepovansko dolino; Bog zna, kaj je temu krivo? A izvestno je, da se jih tu ne pogreša, ker jih čepovanski pevci vseskozi nadomeščajo. Pri tej priliki mi je omeniti pohvalno tudi tukajšnih fantov, ki razveseljujejo s svojim povsem narodnim in lepo ubranim petjem domačine in ptujce. Tukaj ne čuješ tistega tuljenja in tistega „falilolajna“, s katerim hočejo imponirati in bahati se fantje v dolini in blizu mesta; v polnem soglasju z lepo, prijazno in tiho dolino je tudi njihovo petje.

Izvestno je, da je stalo mnogo truda in dela, predno je prišlo do tega; zato pa čast možu, ki je v to pripomogel! Nasledniku pa pokladamo prav toplo na sree, naj skrbi v to, da ta lepa gorska cvetka ne usahne!“

S Kanalskega, 25. julija. — Preteklo nedeljo, 22. t. m. smo imeli v Desklah javen ples, ki se je razmeroma neki prav dobro sponesel, kajti mladeniči skupili so pri tej priliki precejšnjo svoto. Ne bodem govoril o plesu; o tej zadevi govori in piše se dandanašnji pač mnogo in stvar je že dovolj dognana in dokazana, da plesi sploh niso baš odobravanja vredni — in o tem nisem gotovo tudi jaz drugačnega mnenja.

Ker je pa bilo ta dan dokaj prijetno in ugodno vreme, napotil sem i jaz v prijetni in izbrani družbi k plesišču, ne radi plesa, marveč iz one stare navade: „Kjer je šum in hrup — mor'jo ljudje skup.“ — Da ni godba, katera vabi na takšen preprost ples posebno zanimiva, no, to mi potrdi pač vsakdo — vendar, ker sem bil že zraven, moral sem slišati i te vriskajoče in razburkane valove glasov goriških godal.

Že večkrat se je prigovarjalo našim mladeničem, naj nikar ne jemlje tuje godbe, ker jim pač ne primanjkuje domačih narodnih godb, katere niso najbrže nič draže in tudi gotovo ne slabše. Vrh tega jim pa lahonski predrzneži navadno niso nič kaj hvaležni, da se jim na takšen način polni lačni želodec. Sicer pa, ako goriški polentači ne poznajo hvaležnosti, naj bi poznali vsaj nekoliko dostojnost in zmernosti, ko prihajajo na slovenska tla služiti denar, a o vsem tem ni pri njih visoki pameti niti sledu. Tudi v Desklah so pokazali svojo grobo in kosmato naravo ter se pri vsaki priliki norčevali z našim ljudstvom in ga očitno izzivali v svoji „aviti

colturi“. Kako impertinentna so ta človečeta, naj se pomisli, kajti, ko so jim mladeniči prigovarjali, naj zaigrajo kakšno slovensko poskočnico, smejali so se jim ironiški v obraz ter pritrjevali: „Si, si faremo una per sciafs, una per i fizoi, una per la patata e per la klobasa“ i. t. d. Slednjič so zaigrali tudi ono ščuvajočo: „Lassè pur che i canti e subii!“ Ko jih je na to nekdo opozoril, naj molče, ker te vrste godba ni umestna v naših krajih, odrezali so se junaški, da jim ne more nihče prepovedovati, kar se njim ljubi — ker godba je mednarodna!

No, jaz ne bodem trdil, da godba ni mednarodna, toda godba, katera na tako nesramen način ščuva, draži in iziva drugo narodnost in ko pomen ni posebno patrijotičen, ni in ne more biti mednarodna.

Ko bi o takšnih prilikah, katerih ni pač malo, popustila poštenega Slovenca hladnokrvnost ter sprožil svojo pest in takšne predrzneže zasluženo našeskal, joj, to bi bil zopet vrišč in krik po lahonskih „cunjah“ o slovenski — „živinski naravi!“ Toda Slovenec, posebno pa še naš domačin, je prekrotak o takšnih prilikah, bodisi, da se mu ne zdi vredno mazati si rok pri takšnih ljudeh, ali pa da cele stvari ne razume. Bodi že prvo ali drugo, vendar mi ne gre v glavo, kako morejo naši ljudje tako mirno gledati in poslušati, ko jih tuje na domačem pragu žalijo in smesijo. Čemu jih neki jemlje v službo in to že leta in leta, ko imajo vendar domačinov na izbiro? Zdi se mi, da kar je tuje, jim je vse bolj „nobel“, če tudi je vse navadno slabše.

Tudi mi ne gre v glavo, kako se morejo naši domači ljudje sami tako smešiti, in spozabljati, da pri vsaki priliki radi zamenjujejo svoj domači jezik s tujim, če znajo le par besedij, naj te še tako neumno zavijajo.

Tudi v Desklah imel sem v nedeljo priliko slišati kaj takega, ko so domači mladeniči naročevali po „laško“ ples: „Fa una tista hitra, no tista altra, una bolj hitra“ i. t. d. Lahko nas imajo potem tujci za norca.

— a —

Ostala Slovenija.

Kranjska gimnazija. — Uradni list kranjski potrja, kar smo že pred tedni nannili, da se s prihodnjim šolskim letom otvorita prva dva razreda obnovljene kranjske gimnazije. Začasno vodstvo prevzame profesor na ljubljanski nižji gimnaziji gosp. Fran Hubad, učitelja pa bodeta g. profesor Fran Novak iz Novega mesta in jeden suplent.

Slovenska zmaga na Koroškem. — Katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem, je z ozirom na vladajoče okoliščnosti sklenilo, z vsemi silami podpirati konservativna kandidata za državnoborska mandata okrajev Št. Mohor in Št. Vid-Wolfsberg. V to svrhu je minolo nedeljo priredilo dva javna shoda v Melvičah in v Št. Štefanu ob Zili. Oba shoda sta bila jako dobro obiskana. Shod v Melvičah je skušal motiti učitelj Socher s svojimi privrženci. Mož je bil najbrž najet, a moral je pobrati kopita. Na shodu pri Št. Štefanu se je Stebenski župan, ki je bil tam zastopnik okrajnega glavarja, nekam čudno obnašal in je šele odnehal, ko mu je posl. Einspieler pojasnil položaj in mu razložil, kake so njegove

pravice in dolžnosti. Neposredni uspeh teh shodov je, da so bili v Štebnu in na Brdu voljeni slovenski volilni možje. Ker so tudi nemški konservativci zmagali v nekaterih občinah, bi — če se marljivo deluje — bilo morda mogoče, podreti nemško-nacionalnega kandidata.

Boj za slovenske šole v Trstu. — V imenu proslincev za slovenske o Trstu je vložil te dni odvetnik g. dr. Gregorin na ministerstvo rekurs proti odloku namestništva, s katerim so se odbile prošnje slovenskih roditeljev. Rekurs obsega 13 pol in je obširno vtemeljen ter podaja bogato gradivo o ljudskem šolstvu v Trstu in okolici. Potrebo slovenskih šol zagovarja s stališča zakona, pravičnosti in praktičnosti. Želimo prav srčno, da bi vztrajnost tržaskih rodoljubov imela najboljši vspeh.

Ali je res?? — „Slov. Narod“ je priobčil v soboto o razpustu občinskega sveta v Podgradu, kjer je županoval deželni poslanec Jenko, uvodni članek, v katerem čitamo mej drugim, da je razpust odgovor na lanski hladni sprejem viteza Rinaldinija. — Mi ne moremo ponatisniti „Narodovega“ članka, dasi bi to radi storili. Ali ni dvoma, da naši poslanci storijo svojo dolžnost in takrat priobčimo njih besede in pojasnila brez strahu pred Damoklejevim mečem, ki visi nad nami v podobi zaplembe.

Narodna Čitalnica v Cerknem je slavila v nedeljo 5. t. m. 25-letnico svojega obstanka ter ob enem tudi slóvesnost blagoslavljanja nove zastave. Slovesnost se je, kakor smo že poročali, pričela v cerkvi z blagoslovljenjem zastave, katero je umetno izdelala g. Hlavka (učiteljica na šoli za vezenje) v Ljubljani. Na belem damastu je po eni strani prisita slikana podoba slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda z vezenim napisom „Vse za vero, dom, cesarja“, po drugi strani pa z zlatom vezena lira z letnicama 1869. in 1894. Pred in po blagoslovljenju pela sta se dva v to priliko od domačih umetnikov zložena slavnostna zbora. V predmet cerkvenega govora izbral si je visokočast. gosp. dekan Murovec geslo „vse za vero, dom, cesarja“; sploh bilo je to geslo vodilo pri vseh napitnicah med banketom. Pri slovesni sv. maši peli so domači pevci in z njim šentviškogorski kaj izborni; takih pevcev treba je iskati daleč okolu. O poldne je bil banket. Tudi popoldanske službe božje so se društveniki in gostje udeležili z zastavo. Res vzgledno! K veselici in domači zabavi prišlo je prav mnogo gostov, posebno iz Idrije in od fare. Veselica vršila se je točno po vsporedu, kmečki in rokodelski diletantje so pokazali, da se znajo tudi na odru spretno gibati.

Iz drugega peresa dodamo sledeči odstavek:

„Prav okusno je bil prirejen in okrašen iz smrečja spleteni šotor za banket, a nič manj ni bil okusno vse to, ker se je pri banketu dobilo za male novce. V resnici vsa čast g. Petru Jurmanu, kateri se je kot predsednik Čitalnice, pa tudi kot gostilničar izvrstno sponesel. Zato pa je vladala pri banketu splošna zadovoljnost združena z nenavadno, rekel bi skoro kipečo veselostjo, katera se je posebno izražala v iskrenih napitnicah in raznih drugih resnih in šaljih govorancah, mej katere se je prav lepo vpletalo izborni, vbrano petje cerkljanskega, štiškogorskega in spodnjeidskega pevskega zbora.

Najživahnejša zabava je mnogobrojne goste, med katerimi je bilo zlasti mnogo idrijske narodne gospode, tako ljubko, edino vezila, da se ni bilo možno ločiti do ranega jutra.

Častitamo našim vrlim Cerkljanom na tej krasni slovesnosti.

Razgled po svetu.

Katoliški shod v Brnu je dovršen; bil je prav veličasten in zlasti za nas Slovence pomemben. — Iz Brna je šlo več tisoč ljudij na staroslavni Velegrad, kjer je služil bazilijan dr. Sarnicky slovesno božjo službo v staroslovenskem jeziku.

Poljaki in Madjarji so se pobratili o priliki letošnje deželne razstave v Lvovu. Blagoslov je dal namestnik Badeni z napitnico, v kateri je dejal, da Poljaki in Madjarji trdnó stojé na braniku za velikost in slavo avstro-ogerske države. Nemci so hudi na Badenija, ker ni tudi njih sprejel v to pobratimstvo. Kdo se ne smeje?

Poljaki in Madjari so torej stebri monarhije. L. 1848 so Madjari in Poljaki skušali razbiti monarhijo, da se niso Rumeni in Srbi uprli, da niso hrvaški vojaki pod Jelačićem in češki vojaki pod Windischgraetzem udušili revolucijo. Bem in Türr, Dembinsky in Görgey, to so imena, ki kažejo skrb Poljakov in Madjarov. In sedaj, ko so Poljaki in Madjari svobodni in neodvisni, zdaj se zmatrajo za stebre države oni, ki jo najbolj izkoriščajo. Za skupne potrebe plačajo Madjari 30 odstotkov, mi pa 70. Pri teh 70 odstotkih participirajo tudi Poljaki, a le imenoma, kajti davkov nečejo z lepa plačati, pač pa mora država vsako leto zanje milijone in milijone žrtvovati. Taki so ti „stebri“ monarhije!

Poslanska imuniteta. — Glasilo poslanca Biankinija, vrli zudarski „Narodni List“, je svoj čas priobčil članek zoper nekatere dalmatinske orožnike. Državno pravdnitvo v Zadru je prosilo ondotno deželno sodišče, naj urednika Biankinija v snislu § 38 kaz. pr. reda zasliši kot pričo in ga „povabi“, povedati ime pisateljevo, da bi stvar ne zastarela. Preiskovalni sodnik je prosil dunajsko deželno sodišče, naj Biankinija zasliši kot odgovor. urednika za pričo, zajedno pa prosil poslansko zbornico dovoljenja za sodno postopanje zoper Biankinija. Poslanska zbornica je to prošnjo odklonila. Deželno sodišče pa je Biankinija povabilo kot pričo in ta je vzlic svoji imuniteti izpovedal, da imena pisatelja dotičnega članka ne pozna, da ga pa bo imenoval, čim je izve. Generalna prokuratura je to izvedela in se radi tega zaslišanja pritožila na najvišje sodišče, ki je spoznalo, da se je z zaslišanjem posl. Biankinija kršila poslanska imuniteta, ker se je Biankini navidezno sicer zaslišal kot priča, dejanski pa kot obdolženec. Zaslišanje je bilo povsem nezakonito, ker se je Biankiniju na voljo dalo, da pové ime pisateljevo ali ne, dočim je priča vedno dolžna povedati vse, kar ve, le toženec ni primoran vsega povedati.

Nemški šulferajn je imel v nedeljo shod v Trutnovu na Češkem. Predsednik Weitlof je rotli protisemite, naj se ne odtegujejo imenovanemu društvu, ki nujno treba njihove pomoči. Poslanec Hallwich je izjavil, da vsi Nemci brez izjeme se morajo upreti proti slovenskim paralelkam na celjski gimnaziji.

Na Dunaju se je vršil v nedeljo ljudski shod, katerega se je udeležilo 25.000 oseb. Razpravljali so o splošni volilni pravici.

Po završenju shoda socialistov, vršivšega se v Praterju, spoprijeli so se delavci v ulici Bellaria s stražarji. Povod spopadu bilo je izzivajoče vedenje nekega vojaka, ki se je bil pridružil delavcem. Na poziv stražarjev, naj se vede mirno, vojak ni hotel ubogati. Slednjič so ga odvedli v zapor. Delavci so se potegnili za vojaka ter ga hoteli iztrgati iz rok stražarjev. Na to je navstala silna rabuka. Došli so še drugi stražarji, ki so že hoteli rabiti orožje, toda trije prihitevi častniki so storili konec spopadu.

Na Bolgarskem so v torek slavili 7-letnico vlade princa Ferdinanda, ki se zdaj približuje Rusiji. Car mu je baje zdaj bolj naklonjen.

Znani rodoljub Cankov, ki je že nad 10 let živel na tujem, se povrne na Bolgarsko, ker Ferdinand je razglasil amnestijo. Cankov je pristaš ruske politike in je moral vsled tega pobegniti iz domovine.

Anarhizem postaja čedalje drznejši: 12. t. m. je hotel neki anarhist razstreliti z veliko dinamitno bombo sodno poslopje v Monsu na Belgijskem. Zgrabili so ga še o pravem času. — Na Francoskem jim vsled novega zakona ostro stopajo na prste.

Korejska vojna. — Vesti o vojni mej Kitajsko in Japonsko svedočijo, da skuša Japonska čim prej doseči kake uspehe, prej nego more Kitajska spraviti svoje rezerve na lice vojne in se morejo evropske velesile pripraviti za posredovanje. Japonsko brodovje se je lotilo utrdbe Wei-Hai-Wei. Če jo zavzame, jej je odprta pot v glavno mesto Kitajske, v Peking. Tudi Port Arthur je japonsko brodovje skušalo že zavzeti. Na kopnem pa se blizu 20.000 Japoncev mestu Soeulu. Korejska kraljica je prosila ruskega poslanika za varstvo, katero jej je ta obljubil. Japonski listi javljajo, da je Rusija osvojila otok Get-Subito in razobesila na njem rusko zastavo.

Rumeni in inozemstvo. — Neomahljiva in požrtvovalna agitacija rumunskih rodoljubov je prouzročila, da se zanima vsa Evropa za položaj rumunskega naroda na Ogerskem. Na spomenico, katero je pred nekaj tedni izdala rumunska akademija v Bukureštu in v kateri so se popisale razmere na Ogerskem, so nekateri slavni možje vseh narodov odgovorili jako prijazno, izrazili Rumunom svoje sočutje in svoje simpatije ter obsodili infamno postopanje Madjarov. Med drugimi so tako pisali slavni Italijani Luigi Palma, Cesare Cantù, de Gubernatis, Cartucci in drugi, izmej Francozov: Leroy-Beaulieu, bivši minister Flourens, Rochefort, Clemenceau, François, Coppé, Zola, Meilhac in drugi.

Turčija in Bolgarska. Z ozirom na poročilo „Kölnische Zeitung“, da je turška vlada vsled bolgarskih dogodov vznemirjena in da želi, naj bi zopet Stambulov prišel na krmilo, pravi „Svobodno Slovo“, da je to pisano pač v zmislu Stambulova, da pa ni resnično. Turški sultan ni bil samo zaradi osebe Stambulova Bolgarski naklonjen in naravnost smešno je trditi, da je Koburžan odslavljal Stambulova, ko je Rusija to zahtevala. Za zaupanje, katero je užival Stambulov v Carigradu in drugod, se Bolgarska malo mení, ker ima raje ministre, ki so uneti za pravo civilizacijo, kakor ministre, ki uživajo sicer zaupanje inozemstva, pa gonobé domovino materijelno in moralno in se ne ustrašijo nobene nezakonitosti.

Izdajatelj in urednik A. Gabršček.
Tiska „Goriška Tiskarna“ A. Gabršček.

Fužina pri Lokavcu

v najboljšem stanji, z dvema kladvama, z dvema ognjema in z obširno oglenico, odda se pod jako ugodnimi pogoji v najem. Natančnejši podatki in pogoji pozvedó se pri

D. Godina v Ajdovščini.

I. Cej gostilničar v Židovski ulici št. 5 toči naravno brsko vino.

Andrej Jakil, tovarnar usnja v Rupi, ima svojo prodajalnico v Gorici na levem voglu s Kornja v Gosposko ulico. Usnje in podplate vseh vrst prodaja po zmernih cenah. Enako druge potrebščine za čevljarje.

Franc Bensa v ozki ulici št. 8 v Gorici, prodaja vsakovrstno usnje, podplate, kopita, sploh vsa orodja in potrebščine za čevljarje. Zagotavlja dobro blago po zmernih cenah zato se sl. občinstvu priporoča za obilen obisk.

Karol Drašček pek Riva Corno št. 4, v Gorici. Podružnica za razprodajo kruha se nahaja v Semeniški ulici št. 2.

Fränjo Jakil

tovarna kož v Rupi p. Miren in zaloga usnja v Gorici Raštel št. 9.

Novinc Franc,

mizarski mojster, ima svojo delavnico v Ozki ulici (Via Stretta) v Gorici št. 1. Priporoča se slovenskim rojakom.

Ivan Drufa

na Travniku, ima bogato zalogo vsakovrstnega usnja ter raznega orodja in potrebščin za čevljarje. Prodaja na drobno in na debelo.

Ivan Reja

krčmar „Alla Colomba“ za veliko vojašnico na desnem voglu v ulico Morelli, toči domačo vina in ima domačo kuhinjo. Cene prav zmerne.

Anton Obidič

čevljar v Semeniški ulici št. 4. se priporoča Slovincem v mestu in okolici za blagohotna naročila.

Ivan Kavčič

veletržec na Kornu ima zalogo Dreherjevega piva ter žita, moke, soli in otrobij.

Ivan Dekleva

veletržec z vinom v Gorici ima v svojih založnicah vedno na izbiro vsakovrstna domača vina bela in črna istrijska ter bela dalmatinska. Pisarnica se nahaja v Magistratni ulici. Prodaja na debelo.

Anton Fon

v Semeniški ulici ima prodajalnico vsakovrstnih klobukov in kap ter gostilnico. Toči vedno dobra in naravna vina.

Spominjajte se o vsaki priliki šolske dece v „Sloginih“ učnih zavodih.

Anton Koren

trгоvec v Gosposki ulici, prodaja razno lončarsko, porcelanasto in stekleno blago, reže in vklada šipe v okna, reže in napravlja okvirje za zrcala in podobe.

Peter Birsa

gostilničar pri veliki cerkvi (Corte Caravaggia št. 4.) priporoča sl. občinstvu izborna domača vina, vedno dobro sveže pivo, domačo kuhinjo; postrežba točna.

Ivan Pečenko

veletržec z vinom na debelo v Vrtni ulici št. 8, (poleg ljudskega vrta na desno) prodaja nad 56 litrov po najnižjih cenah pristna bela in črna vina, in sicer: vipavska, furlanska. — Zagotavlja dobro, pristno blago, točno postrežbo in nizke cene.

Ant. Jeretič

za veliko vojašnico v Gorici prodaja vse izdelke, ki spadajo v šolsko in pisarniško rabo kot: papir, peresa, svinčnike, knjižice, knjige za upisovanje, itd. Pisanke in risanke iz dobrega papirja izdeluje v svoji delavnici, na kar se slavno učiteljstvo še posebno opozarja.

Martin Poveraj

civilni in vojaški krojač v Gorici, priporoča svojo veliko zalogo blaga kakor tudi gotovih oblek. Dalje: srajce, spodnje hlače, zavratnice, civilne, vojaške in uradniške ovrtnike, sablje z vso opravo, zlate in sreberne zvezde skratka: vse, kar je pa trebno za gospodo vniškega stanu. Obleke po naročilih izdeluje točno so po nizki ceni.